

ردبای داروی قاچاق در بازار سلامت

«وقتی بیمار به مرحله اضطراب برسد، حاضر است برای تهیه دارویی که به شفابخشی‌اش ایمان دارد، هر پولی را بپردازد.» همین چند جمله، چراغ راه قاچاقچیان است و با اتکا به همین واقعیت تلخ، داروهای قاچاق را از هر طریقی که شده به دست مشتریان می‌رسانند و به سودهای هنگفت می‌رسند.

«وقتی بیمار به مرحله اضطراب برسد، حاضر است برای تهیه دارویی که به شفابخشی‌اش ایمان دارد، هر پولی را بپردازد.» همین چند جمله، چراغ راه قاچاقچیان است و با اتکا به همین واقعیت تلخ، داروهای قاچاق را از هر طریقی که شده به دست مشتریان می‌رسانند و به سودهای هنگفت می‌رسند.

بدترین قسمت ماجرا اینجاست که بسیاری از این داروهای قاچاقی که به کشور وارد می‌شود، داروی تقلبی است که می‌تواند سلامت جامعه را به شکل جدی تهدید کند. چندی قبل هم ایرج خسرونی، رئیس دادگاه بدوی نظام پزشکی کشور با صراحت به رسانه‌ها اعلام کرد که «بررسی‌ها نشان می‌دهد حدود 80 تا 85 درصد داروهای قاچاق تقلبی است؛ بویژه داروهایی که از دبی، ترکیه و پاکستان وارد می‌شود.»

چند ماه قبل هم حمید خیری، عضو هیات‌مدیره انجمن داروسازان ایران نسبت به تقلبی بودن داروهای قاچاق در کشور هشدار داد و تاکید کرد: «80 درصد داروهایی که به عنوان داروی قاچاق به کشور وارد می‌شود، در زمره داروهای تقلبی است.»

مساله اینجاست که قاچاق دارو مثل قاچاق گوشی همراه نیست که فقط ضربه اقتصادی به کشور بزند، بلکه حتی وجود تعداد محدودی از داروهای تقلبی و قاچاق هم می‌تواند سلامت یک شهر را به‌طور جدی به مخاطره بیندازد؛ آن هم در شرایطی که رسول دیناروند، رئیس سازمان غذا و دارو نیز چند روز قبل بر تقلبی و خطرناک بودن اغلب فرآورده‌های قاچاق در کشور تاکید کرد.

چند روز قبل هم حسن‌هاشمی، وزیر بهداشت نسبت به وجود داروهای قاچاق در کشور اذعان کرد و این پدیده را یک تهدید جدی برای سلامت مردم دانست. البته وزیر بهداشت، خیلی روشن اعلام کرد که «همه مسئولیت مقابله با قاچاق دارو با ما نیست و دستگاه‌های متعددی در این زمینه مسئولیت دارند. نظارت بر داروخانه‌ها وظیفه ماست، اما متأسفانه جدا از داروخانه‌ها، دارو و لوازم آرایشی قاچاق از مسیرهای دیگری وارد بازار می‌شوند که در کنترل ما نیست.»

این‌که حتی وزارت بهداشت هم این قدرت و اختیار را نداشته باشد که بتواند با روند توزیع داروی قاچاق در کشور برخورد کند، اتفاق قابل تاملی است که نشان می‌دهد هنوز هم خیلی اوقات، زور قاچاقچیان دارو بر زور نهادهای نظارتی می‌چربد.

تا تقاضا هست، قاچاقچی بیکار نمی‌شود

ارزش ریالی کل داروهای مصرفی در کشور ما حدود 1600 میلیارد تومان برآورد می‌شود. در این بین، دکتر شهریار اسلامی‌تبار، مدیرکل بازرسی، پاسخگویی به شکایات و امور حقوقی سازمان غذا و دارو یادآوری می‌کند که «تاکنون بیش از 53 هزار و 420 داروی غیرمجاز در کشور ضبط و کشف شده که ارزش آن بیش از 600 میلیون تومان است.»

این حجم از داروهای تقلبی و قاچاق، داروهایی است که کشف شده است، اما معلوم نیست که سالانه چه تعداد داروی قاچاق به دست متقاضیان می‌رسد.

دکتر شهاب‌الدین جنیدی‌جعفری، عضو هیات‌مدیره انجمن داروسازان کشور در گفت و گو با جام جم به همین مساله اشاره می‌کند و می‌گوید: «هیچ آمار رسمی از میزان دقیق قاچاق دارو وجود ندارد و هر آماری هم که در این زمینه ارائه شود، از روی حدس و گمان است، اما در این مساله شکی نیست که حجم قابل توجهی از داروهای قاچاق را داروهای تقلبی تشکیل می‌دهد که می‌تواند سلامت جامعه را به خطر بیندازد.»

به گفته او، «بخشی از مشکل قاچاق دارو به رفتار خود بیماران برمی‌گردد، زیرا خیلی از آنها هنوز هم به تولید داخلی اعتماد ندارند و شیفته داروهای خارجی هستند. متأسفانه این نگاه بین برخی پزشکان هم وجود دارد و به همین دلیل، قاچاقچیان با

آگاهی از این موضوع تلاش می‌کنند که تقاضا برای داروهای خارجی را به نفع خود مصادره کنند.»

البته در این بین، عده‌ای از منتقدان هم بر این باورند که نباید بازار دارو، تک‌قطبی شود، بلکه باید بازار دارو به شکلی باشد که بیمار آزاد باشد تا بین داروی داخلی و داروی مشابه خارجی، هرکدام را که دوست داشت، انتخاب کند. اما این عضو هیات مدیره انجمن داروسازان کشور، معتقد است که «این دیدگاه هم باعث می‌شود که تولید داخلی رشد نکند و همواره وابسته به کشورهای دیگر خواهیم بود. به همین دلیل، باید با فرهنگ سازی به سمت مصرف تولید داخلی برویم و اجازه ندهیم که داروهای قاچاق در بازار جولان بدهد.»

حتی یک درصد قاچاق دارو هم خطرناک است

از نگاه آمارهای رسمی، حدود 5 درصد بازار داروی کشور در اختیار داروی قاچاق است، اما این فقط آمارهای رسمی است که خیلی از کارشناسان با آن موافق نیستند و آمار قاچاق دارو را خیلی بیشتر از این حرف‌ها می‌دانند. مثلاً چند هفته قبل، دکتر علی سبحانیان، رئیس انجمن واردکنندگان دارو اعلام کرد که «حدود 20 درصد از داروهای موجود در کشور قاچاق است.» دکتر محمود الیاسی، عضو شورای عالی داروخانه‌های استان تهران نیز در گفت‌وگو با جام‌جم توضیح می‌دهد: «روند قاچاق دارو، روند ثابتی نیست و با توجه به وضعیت کشورهای اطراف، نیاز بیماران و تغییر قیمت‌ها، این روند کاملاً متغیر است.»

وی یادآوری می‌کند که روند قاچاق دارو به داخل کشور، عمدتاً شامل داروهایی است که مصرفشان در ایران مجاز نیست و یا مصرفش به نسخه پزشک نیاز دارد. داروهای بدنسازی، نیروزا، سقط جنین، برخی داروهای برند، هورمون رشد و داروهای جنسی و زیبایی، در صدر داروهای قاچاق در کشور محسوب می‌شود.

البته نباید فراموش کرد که چون دارو با جان و سلامت مردم در ارتباط است، حتی یک درصد قاچاق دارو هم بسیار خطرناک بوده و می‌تواند با جان شهروندان بازی کند و به همین علت مبارزه با قاچاق دارو اهمیت دارد.

امین جلالوند

جامعه